

Τα Μνημόσυνα και η ωφέλειά τους

/ [Ορθόδοξη πίστη](#)

ΒΕΝΕΔΙΚΤΟΥ ΙΕΡΟΜΟΝΑΧΟΥ

ΑΓΙΟΡΕΙΤΟΥ

ΣΥΝΟΔΙΑ ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΙΕΡΟΜΟΝΑΧΟΥ

ΝΕΑ ΣΚΗΤΗ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΣ

Μία αρχαία και σταθερή παράδοσις της Εκκλησίας μας είναι η δέησης για τους νεκρούς. Η διήγησις τού Ιερού Ευαγγελίου για την Θεία και φρικτή Μεταμόρφωση του Κυρίου παρουσιάζοντας μας τον Μωυσή και τον Ηλία, καθώς και η παραβολή του Λαζάρου και του πλουσίου, μας δείχνουν καθαρά ότι οι νεκροί διαθέτουν τέλεια συνείδηση.

Η ζωή περνώντας από τον θάνατο συνεχίζεται. Αυτοί πού φεύγουν διατηρούν την πνευματική τους επικοινωνία με τα μέλη της Εκκλησίας πού βρίσκονται στη διά μέσου της κοινής αγάπης στο Χριστό. Αυτή η αγάπη συνδέει σε ένα σύνολο τούς πιστούς. Τούς συνδέει διότι η Εκκλησία είναι μία και έχει κεφαλή της το Χριστό. Σώμα της Εκκλησίας είμαστε εμείς πού πιστεύουμε και ξεχωριστά κάθε ένα μέλος του σώματος αυτού.

Ο θάνατος μόνον αισθητά αλλάζει τις σχέσεις μεταξύ εκείνων πού πέθαναν και

ζουν. «Είτε ζούμε, είτε πεθαίνουμε, ανήκουμε στον Κύριο». Η Εκκλησία διαιρείται σε Θριαμβεύουσα και Στρατευομένη (Ρωμ. 14,7-8)

Στην Θριαμβεύουσα ανήκουν εκείνοι που τελείωσαν νικηφόρα τον αγώνα τους στην επίγεια ζωή και αναμένουν τον στέφανο της δικαιοσύνης «εν εκείνη τη ημέρα».

Στην Στρατευομένη ανήκουν εκείνοι που ακόμη αγωνίζονται εναντίον της αμαρτίας για να φθάσουν στην τελείωση. Τα μέλη της Θριαμβεύουσας και της Στρατευομένης Εκκλησίας έχουν μία άρρηκτη σχέση μεταξύ τους.

Όσοι βρίσκονται στον ουρανό δεν αδιαφορούν για εκείνους που βρίσκονται ακόμη στην παρούσα ζωή. «Ο επίγειος Θάνατος, ο χωρισμός της ψυχής από το σώμα, δεν καταστρέφει την σχέση του πιστού με την Εκκλησία. Δεν τον ξεχωρίζει από τα άλλα εν Χριστώ. συμμέλη του».

Άλλωστε η αγάπη είναι αιωνία όπως και οι ψυχές. Από τις πολλές μαρτυρίες που υπάρχουν στην Αγία Γραφή, αλλά και προ πάντως στην Εκκλησιαστική μας Ιστορία και Παράδοση, πληροφορούμαστε ότι υπάρχει αμοιβαία πνευματική επικοινωνία και συμπαράστασης με την αγάπη και την προσευχή υπέρ αλλήλων μεταξύ των μελών της ουράνιας και επίγειας Εκκλησίας, διότι όλοι μαζί αποτελούμε «μία κοινωνία αγίων». Όσοι εξέδυσαν και όσοι ζούμε στον Κόσμο αυτό βρισκόμαστε σε μυστική και υπερφυσική κοινωνία ζωής, προσευχής και αδελφικής αγάπης μεταξύ μας. Με τον δεσμό αυτό οι μεν βοηθούν τούς δε. Έτσι όρισε ή αγάπη τού Θεού, θέλοντας ο ένας να σωθεί με την βοήθεια τού άλλου.

Πάνω στη σχέση αυτή βασίζονται τα μνημόσυνα της Εκκλησίας μας, η οποία ανέκαθεν τα επιτελούσε και προσευχόταν για τους κεκοιμημένους. Αν δεν ωφελούσαν, δεν θα τα επιτελούσε και δεν θα εδέετο για τούς κεκοιμημένους.

Μαρτυρίες περί των ιερών Μνημοσύνων:

Από την Αγία Γραφή

1. Από την Παλαιά Διαθήκη

Την πρώτη αναφορά την έχουμε στο βιβλίο τού Νεεμία, όπου οι Ισραηλίτες παρακάλεσαν τον Θεό να συγχώρηση τις αμαρτίες των προκεκοιμημένων Πατέρων τους. «Την εικοστή τέταρτη μέρα τού ιδίου μήνα, άρχισαν οι Ισραηλίτες νηστεία. Φορούσαν πένθιμα ρούχα και έριχναν χώμα στο κεφάλι Τους. Αυτοί είχαν χωρισθεί από όλους τούς μη Ιουδαίους που υπήρχαν στην περιοχή τους και είχαν συγκεντρωθεί για νά εξομολογηθούν τις αμαρτίες τις δικές τους και των προγόνων τους. Επί τρεις ωρες στέκονταν όρθιοι και ακούγαν την ανάγνωση από το βιβλίο τού νόμου τού Κυρίου τού Θεού τους για να τού ζητήσουν συγχώρηση» (Νεεμίας 9,1-5)

Στο βιβλίο *Β' Μακκαβαίων 12,36-45* αναφέρεται το εξής περιστατικό: Σε μια μάχη του Ιούδα με το Γοργία φάνηκε νικητής ο Ιούδας, πλην όμως είχε και νεκρούς. Μετά την μάχη «την επόμενη μέρα ήρθαν επειγόντως οι άνδρες του Ιούδα να

μεταφέρουν τα πτώματα των σκοτωμένων και να τα θάψουν μαζί με τους συγγενείς τους στους ταφους των προγόνων τους. Κάτω όμως από τα ρούχα τού κάθε νεκρού βρέθηκαν μικρά ειδώλια των Θεών τής Ίάμνειας, πράγμα που απαγορεύεται αυστηρά από τον Ιουδαϊκό νόμο. Έτσι έγινε σε όλους φανερό ότι αυτοί σκοτώθηκαν εξ αιτίας αυτών των αντικειμένων... Ο γενναίος Ιούδας κάλεσε τον λαό να μην αμαρτήσουν πλέον... κατόπιν συγκέντρωσε συνεισφορές από κάθε άνδρα και έστειλε στα Ιεροσόλυμα δύο χιλιάδες δραχμές ασήμι, για να χρηματοδοτήσει μία θυσία για την εξιλέωση τής αμαρτίας αυτής. Αυτή τη θεάρεστη πράξη την έκανε επειδή πίστευε ότι υπάρχει ανάστασης νεκρών. Διότι αν δέν πίστευε ότι πρόκειται να αναστηθούν και αυτοί, θα ήταν περιττό και ανόητο να προσεύχεται γι' αυτούς. Έτσι έκαναν την θυσία για την εξιλέωση των νεκρών, ώστε οι τελευταίοι να απαλλαγούν από την αμαρτία που είχαν διαπράξει».

2. Από την Καινή Διαθήκη

Στην Καινή Διαθήκη αναφέρει ο Απόστολος Παύλος για τον *Ονήσιμο* πού είναι ήδη νεκρός, στην Β' προς Τιμόθεον επιστολή: «Είθε ο Κύριός μας Ιησούς Χριστός να δώση να βρή έλεος από τον Κύριο και Πατέρα την ημέρα εκείνη τις Δευτέρας Παρουσίας» (Β' Τιμ. 1,18).

Υπάρχουν λοιπόν σαφή χωρία τής Αγίας Γραφής που αναφέρονται στην προσευχή υπέρ των κεκοιμημένων.

Γι' αυτό και τα μνημόσυνα συναντώνται από τούς πρώτους αιώνες στη ζωή τής Εκκλησίας μας. Και τούτο, διότι, όπως γράφει ο Απόστολος Παύλος, ζωντανοί και νεκροί είμαστε «σώμα Χριστού και μέλη εκ μέρους» (Α' Κορ. 12,27). Αυτά από το χώρο της αγ. Γραφής.

Μαρτυρίες από την Ιερά Παράδοση

1. Ο Πατέρες της Εκκλησίας

Πλούσιες όμως είναι οι πληροφορίες πού έχουμε από την Ιερά Παράδοση της Εκκλησίας μας.

1. Οι *Αποστολικές Διαταγές*, ένα από τα αρχαιότερα βιβλία τής Εκκλησίας μας, διδάσκουν ότι πρέπει να τελούνται για τούς νεκρούς τρίτα, ένατα, τεσσαρακοστά και ενιαύσια μνημόσυνα.

2. Ο *Τερτυλλιανός*, το 200 μ.Χ., ένας από τούς αρχαιότερους εκκλησιαστικούς συγγραφείς, μνημονεύει συνέχεια των Λειτουργιών πού εγένοντο υπέρ των κεκοιμημένων και ιδιαίτερος στο βιβλίο του «Περί στεφάνου».

3. Ο ιερομάρτυς *Κυπριανός*, το 250 μ.Χ., σε μία του επιστολή μας πληροφορεί ότι οι χριστιανοί θεωρούσαν βασικό τους καθήκον να προσφέρουν για τους κεκοιμημένους θυσίες και προσευχές.

4. Ο Ιστορικός *Ευσέβιος* περιγράφοντας την μεγαλοπρεπή κηδεία τού Μ. Κωνσταντίνου στο ναό των αγ. Αποστόλων, αναφέρει ότι το σκήνος τής μακαρίας ψυχής ήτο «συναγελαζόμενον τω τού Θεού λαώ, θεσμών τε θείων και μυστικής

λειτουργίας αξιούμενον».

5. Ο αγ. Αμβρόσιος, επίσκοπος Μεδιολάνων (330-337), τελούσε καθημερινά Θεία Λειτουργία για τον Ουλεντιανό, τον Θεοδόσιο και τον Σατύρο.

6. Ο Ιερός Αυγουστίνος (354-430) αφού εκθέτει την κηδεία τής μητέρας του, αναφέρει ότι ενώ το σώμα της ευρίσκετο ακόμη στον τάφο προσφερόταν «κατά το ειωθός ή θυσία τής ημετέρας απολυτρώσεως». Διότι, καθώς σημειώνει ο ίδιος παρακάτω, η ίδια η μητέρα του δεν θεωρούσε τίποτε άλλο τόσο σπουδαίο πράγμα, όσο το να αναφέρεται το όνομα της την ώρα τής Θείας Λειτουργίας. Επίσης έγραψε ολόκληρο βιβλίο υπέρ των κεκοιμημένων με τον τίτλο «De curra pro mortuis».

7. Ο αγ. Κύριλλος Ιεροσολύμων στις Κατηχήσεις του αναφέρει ότι μετά τον Καθαγιασμό των Τιμίων Δώρων «μνημονεύομεν και των κεκοιμημένων, πρώτον Πατριαρχών, Αποστόλων, Προφητών, Μαρτύρων, όπως ο Θεός ευχαίς αυτών και πρεσβείαις προσδέξεται ημών την δέησιν».

8. Ο αγ. Ιωάννης ο Δαμασκηνός έχει κάνει ολόκληρη πραγματεία με τίτλο «Υπέρ των εν πιστει κεκοιμημένων».

9. Ο άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος αναφέρει σχετικά: «Δεν νομοθετηθήκαν αυτά τυχαία από τούς θείους Αποστόλους, το να θυμούμαστε δηλαδή αυτούς πού έφυγαν από τη ζωή αυτή κατά την διάρκεια των φρικτών μυστηρίων, γνωρίζουν ότι από αυτό προκύπτει πολύ κέρδος, μεγάλη ωφέλεια» (ΕΠΕ 21,440).

10. Ο άγιος Νεομάρτυς Ιάκωβος, το 1520, όταν τον οδηγούσαν στο μαρτύριο, παρήγγειλε στους μαθητές του, να τού κάνουν τα μνημόσυνα κατά την τάξη της Εκκλησίας.

11. Και για να αναφερθούμε στον άγιο του αιώνα μας, τον Άγιο Νεκτάριο, έχει γράψει ολόκληρη πραγματεία με θέμα: «Περί αθανασίας τής ψυχής και περί Ιερών μνημοσύνων», όπου με πλήθος πατερικών χωρίων και περιστατικών από τούς βίους των αγίων τής Εκκλησίας μας, αποδεικνύει την ωφέλεια πού προέρχεται από τα μνημόσυνα.

2. Μαρτυρίες από τις Θείες Λειτουργίες

Σε όλες τις θείες Λειτουργίες αναφέρονται ευχές για τους κεκοιμημένους.

Στην αγία Λειτουργία τού Αποστόλου Μάρκου αναφέρεται για τούς κεκοιμημένους η εξής ευχή: «Και τούτων (για τούς όποιους πρόσφερε ό ιερεύς την Θεία Λειτουργία κι προσευχήθηκε) και πάντων τας ψυχάς ανάπαυσον, Δέσποτα Κύριε ο Θεός ημών, εν ταις των αγίων σου σκηναίς... Αυτάς μεν ουν τας ψυχάς ανάπαυσον, Κύριε, και βασιλείας ουρανών αξίωσον».

Στην Θεία Λειτουργία τού αγίου Ιακώβου τού Άδελφοθέου μετά την ανάμνηση των Αποστολών, Προφητών, κ.λ.π. αναφέρονται τα εξής: «Μνήσθητι Κύριε, ο Θεός τών πνευμάτων και πάσης σαρκός, ων εμνήσθημεν και ων ουκ εμνήσθημεν ορθοδόξων, εκεί αυτούς ανάπαυσον... Δος γενέσθαι την προσφοράν ημων ευπρόσδεκτον, ηγιασμένην έν Πνεύματι άγίω, εις έξιλασμόν των ημετέρων πλημμελημάτων και' των του λαού άγνοημάτων και εις ανάπαυσιν των προκεκοιμημένων ψυχών»

Στην Θεία Λειτουργία τού αγίου Κλήμεντος, μαθητού του αποστόλου Πέτρου αναφέρεται: «*Ετι δεόμεθά σου Κύριε, και υπέρ της αγίας σου Εκκλησίας της από περάτων έως Περάτων... και πάντων, Ων αυτός επίστασαι τα ονόματα*» (ο Διάκονος προτρέπει τον λαό να δεηθή μαζί με τους ιερείς «*υπέρ των εν πίστει αναπαυσαμένων*»).

Επίσης στις Θείες Λειτουργίες τού άγ. Βασιλείου και τού αγίου Ιωάννου τού Χρυσοστόμου γίνεται λόγος για τούς κεκοιμημένους: «*... μνήσθητι πάντων των κεκοιμημένων επ' έλπίδι αναστάσεως ζωής αιωνίου, και ανάπαυσον αυτούς όπου επισκοπεί το φως τού προσώπου Σου*».

3. Τα Δίπτυχα τις Εκκλησίας

Οι προσευχές για τούς κεκοιμημένους είναι Αποστολική Παράδοσις και φαίνεται από τα Δίπτυχα της Εκκλησίας.

Τι είναι τα Δίπτυχα;

Είναι δύο σανίδια ενωμένα μεταξύ τους, όπως οι πλάκες πού είχε ο Μωυσής στις οποίες ήταν γραμμένος ο Δεκάλογος. Στα Δίπτυχα ήταν γραμμένα τα ονόματα των Ορθοδόξων. Σύμφωνα με την απόφαση τής Ε' Οικουμενικής Συνόδου μετά τον καθαγιασμό των Τιμίων Δώρων και δη μετά το «*Άξιων έστιν*», ή το «*Επί σοί χαίρει Κεχαριτωμένη...*» ο Διάκονος μνημόνευε τα ονόματα τα οποία ήταν γραμμένα στα Δίπτυχα. Αυτή η τάξις και σήμερα τηρείται στο Άγιο Όρος.

Τα Δίπτυχα ήσαν τριών ειδών: Δίπτυχα αγίων, Δίπτυχα των ζώντων και Δίπτυχα των κεκοιμημένων.

Τα δίπτυχα των αγίων υπάρχουν από την εποχή του Αγ. Διονυσίου του Αρεοπαγίτου.

Τα Δίπτυχα των κεκοιμημένων είναι και αυτά αρχαιότατα και αναφέρονται στην Θ. Λειτουργία τού ευαγγελιστού Μάρκου.

Στα Δίπτυχα των ζώντων ήσαν γραμμένοι οι Αρχιερείς και οι αυτοκράτορες και όσοι ήταν στα αξιώματα και στις εξουσίες, και προ πάντων όσοι βοήθησαν στην Εκκλησία εκείνη, και γενικά όλος ο λαός. Αυτά τα δίπτυχα έφυλάσσοντο με μεγάλη ακρίβεια στο Ιερό από τούς ιερουργούντες. Η ακρίβεια αυτή τής διαφυλάξεως των Διπτύχων οφείλετο στο ότι από εδώ φαίνεται ότι έπρεπε οι Άγιοι τής Εκκλησίας να δοξάζονται ως Άγιοι, να μακαρίζονται οι Ορθόδοξοι ως Ορθόδοξοι, να καταδικάζονται οι αιρετικοί ως αποστάται, και να μνημονεύονται «*οι έν πίστει τελειωθέντες, ών ο Κύριος γινώσκει τά ονόματα*».

Τις ευχές υπέρ των κεκοιμημένων και τις δεήσεις και συνεπώς τα μνημόσυνα, τα υποστηρίζει ή αδιαφιλονίκητη Αποστολική παράδοσις, από την οποία παραλάβαμε να ευχόμαστε στην Προσκομιδή των Τιμίων Δώρων υπέρ των κεκοιμημένων και να τοποθετούμε τις μερίδες τους ενώπιον τού Αγίου Άρτου, κοντά στις μερίδες των ζώντων και κατόπιν μερίδες ζώντων και κεκοιμημένων να τοποθετούνται στο Άγιο Ποτήριο, όπου το Πανάγιο Σώμα και Αίμα τού Κυρίου μας Ιησού Χριστού θα

επισπάση τον αγιασμό και την απολύτρωση, ενώ ο ιερέυς λέγει «Απόπλυνον Κύριε τα αμαρτήματα των ενθάδε μνημονευθέντων δούλων σου τω Αιματι σου τω αγίω • πρεσβείαις της Θεοτόκου και πάντων σου των αγίων. Αμήν».

4. Ο Ομολογίες τις Εκκλησίας

Ομολογία Μητροφάνους Κριτοπούλου

Στην Ομολογία Μητροφάνους Κριτοπούλου Πατριάρχου Αλεξανδρείας αναφέρονται τα εξής πού αφορούν κυρίως το θέμα μας:

.....«Επενόησε η Εκκλησία τού Χριστού να προσφέρει ευχές και ικεσίες για τους κεκοιμημένους, ώστε με τις προσευχές αυτές πού αναπέμπει στον Θεό ή να απαλλάξουν τελείως από τα δεινά που τους κατέχουν, η να βρουν κάποια άνεση και παρηγοριά στην φυλακή πού βρίσκονται οι ψυχές τους. «Εύχόμεθα, λέγει, ονομαστικά για εκείνους πού έκοιμήθησαν, την πρώτη ημέρα, την τρίτη, την ενάτη, την εικοστή, την τεσσαρακοστή, κατόπιν μετά τρεις μήνες, μετά έξι μήνες, και τέλος μετά να χρόνο• και όσες φορές θέλουν να το κάνουν αυτό οι συγγενείς κείνου που έφυγε, δεν εμποδίζονται. Κάθε Σάββατο όμως όλου τού χρόνου αναφέρονται προσευχές από την Εκκλησία για όλους τούς νεκρούς πού κοιμήθηκαν με ευσέβεια. Και αυτό γίνεται σε όλους τούς ναούς. Και κάθε φορά πού προσφέρεται η θεία Λειτουργία, πάντοτε μνημονεύονται και αυτοί».

.....Ομολογία Πέτρου Μογίλα

.....Αναφέρονται τα εξής στην Ομολογία αυτή: «Μεταμελείας και ευεργεσίας καιρός ουκ εστί μετά την ενθένδε αποβιώσαν• από τα οποία λόγια γίνεται φανερών, πώς υστέρα από τον θάνατον •ή ψυχή δεν μπορεί να ελευθερωθεί ή να μετανοήσει και να κάμει τίποτες έργων οπού να λυτρωθεί από των δεσμών τού Άδου• μόνον αι Θείε Λειτουργίαι, αι προσευχαί και έλεημοσύναι όπου γίνονται δι' αυτήν από τούς ζώντας, εκείνα την ώφελούσι πολλότατα και από τα δεσμά τού Άδου την ελευθερούσιν».

.....Ερμηνεύοντας το χωρίο Λουκά. 12,5• «Φοβήθητε τόν εξουσίαν έχοντα βαλείν εις την γεννάν» γράφει• «Ούκ είπε τον μετά το αποκτείναι βάλλοντα εις την γεενναν, αλλά εξουσιαν έχοντα βαλείν (δηλαδή, δεν είπε μετά τον θάνατο να την βάλη στη γέεννα, αλλά ότι μπορεί να την βάλη)• διότι δεν βιάζονται στη γέεννα οπωσδήποτε οι αμαρτωλοί πού πεθαίνουν, αλλά αυτό βρίσκεται στην εξουσία του Θεού• ώστε και ή συγχώρησης βρίσκεται και αυτή στην εξουσία τού Θεού. Και αυτό το λέω για τις προσφορές και τις ελεημοσύνες πού γίνονται για τους κεκοιμημένους, οι οποίες ωφελούν πολύ και αυτούς ακόμη πού πέθαναν μέσα σε βαρεία αμαρτήματα. Διότι μετά τον θάνατο δεν τις βάζει στην γέεννα τις ψυχές, αλλά έχει την εξουσία να τις βάλλει στη γέεννα. Ας μη σταματήσουμε λοιπόν εμείς να παρακαλούμε αυτόν που έχει την εξουσία να βάλη τις ψυχές στη γέεννα, αλλά δε χρησιμοποιεί αυτή την εξουσία, αλλά και μπορεί να συγχωρήσει».

.....Ομολογία Δοσθέου Πατριάρχου Ιεροσολύμων

.....Το έτος 1672 έγινε στα Ιεροσόλυμα Τοπική Σύνοδος όπου συζητήθηκε και το θέμα των μνημοσυνών. 'Από εδώ μπορούμε να αντιληφθούμε και το μέγεθος τού ζητήματος, ότι δηλαδή δεν είναι μία απλή παρένθεσης μέσα στα θέματα τής πίστεως, όταν μία Τοπική Σύνοδος αναγκάζεται να λαβή θέση έπ' αυτού. Στην Ομολογία λοιπόν του Δοσιθέου, πατριάρχου Ιεροσολύμων, στο 18ο όρο αναφέρονται τα εξής: «Πιστεύουμε ότι οι ψυχές των κεκοιμημένων ευρίσκονται ή σε άνεση ή σε οδύνη, ανάλογα με τα έργα τα οποία 'έκανε καθένας....» ... «Ελευθερούσθαι δε δια της ακρας αγαθότατος διά τής δεήσεως των Ιερέων, αι ευποιών, α των απηχουμένων ένεκα οι έκαστου συγγενείς επιτελούσι, μεγάλα μάλιστα δυναμένης της αναίμακτου Θυσίας, ιδίως υπέρ των κεκοιμημένων συγγενών έκαστος και κοινώς υπέρ πάντων 'ή Καθολική και Αποστολική οσημέραι ποιεί Εκκλησία». Εννοείται βεβαία ότι δεν γνωρίζουμε τον χρόνο τής απαλλαγής. Και συμπληρώνει: «'Ότι γάρ γίνεται ελευθερία των τούτων από των δεινών και προ τής κοινής αναστάσεώς τε και κρίσεως έδαμεν και πιστεύομεν, πότε δε αγνοούμεν». Με απλά λόγια• «Το ότι αυτοί - ελευθερώνονται από τα δεσμά τους και πριν από την κοινή ανάσταση και κρίσι, το γνωρίζουμε και το Πιστεύουμε, πότε όμως το αγνοούμε.

.....5. Οι βίοι των αγίων

.....Από τούς βίους των αγίων πληροφορούμαστε την ωφελεία πού προκύπτει από τα μνημόσυνα.

.....Στον βίο τού άγ. Μακαρίου τού Αιγυπτίου αναφέρεται το εξής περιστατικό: *Περπατώντας κάποια μέρα στην έρημο συνάντησε να κρανίο. Το σκούνητησε με το ραβδί του και ρώτησε. Ποιος είσαι εσύ; Και απάντησε το κρανίο λέγοντας ότι εγώ ήμουν αρχιερέας των ειδώλων και των ειδωλολατρών πού έμεναν στον τόπο αυτό. Εσύ είσαι ο Μακάριος ο πνευματικός; Να γνωρίζεις ότι την ώρα πού θα σπλαχνισθείς αυτούς πού βρίσκονται στην κόλαση και προσευχηθείς γι' αυτούς, ελευθερώνονται λίγο και βρίσκουν κάποια ανακούφιση.*

.....Αναφέρεται και στον βίο τής αγίας Θέκλας το εξής: *Όταν την συνέλαβε ο ηγεμόνας Αλέξανδρος για να μαρτυρήσει, πριν από το μαρτύριο την παρέδωσε στην πλούσια και ευμενέστατη Τρύφαινα για να την φυλάει μέχρις ότου έλθη ή ώρα τής θηριομαχίας. Η θυγατέρα της Τρύφαινας είχε αποθανει πριν από λίγες μέρες.*

.....Παρουσιάσθηκε στην μητέρα της και τής είπε: «Μήτηρ μου, αγάπα αυτήν την ξένην Θέκλαν, και έχε την άντ' έμού θυγατέρα σου, διότι είναι δούλη τού Θεού, και δύναται να κάνη δέησιν και να με βάλη ο Κύριος στον τόπο των Δικαίων». Μόλις ξύπνησε η Τρύφαινα, είπε στην αγία: «Τέκνον μου, δεύτερον σε παρακαλώ, κάμε μου την καλωσύνην αυτήν, και δεήσου τού Χριστού σου, να αναπαύση την

θυγατέρα μου εις ζωήν την αιώνιων, ότι μού εζήτησε δι' οράματος».

.....Τότε ή Αγία αφού σήκωσε τα χέρια της στον ουρανό και προσευχήθηκε είπε: «Κύριέ μου, Ιησού Χριστέ, Υιέ τού αληθούς και ζώντος Θεού, επάκουσόν μου, τής δούλης σου, και ανάπαυσον την Φαλκονίλλαν εις ζωήν τήν αιώνιον, κατά το θέλημά Σου το αγιον» (βλ. Συναξ. 24ης Σεπτεμβρίου).

.....Αναφέρεται για τον άγιο Γρηγόριο τον Διάλογο ότι με την προσευχή του έσωσε τον αυτοκράτορα Τραϊανό, πλην όμως άκουσε φωνή από τον Θεό πού έλεγε: «Τής ευχής σου ήκουσα και συγγνώμην Τραϊανώ δίδωμι». Εσύ όμως στο εξής να μην προσεύχεσαι για τους ασεβείς.

.....Η βασίλισσα Θεοδώρα páλι με τις ευχές των Ιερέων ελευθέρωσε τον σύζυγό της αυτοκράτορα Θεόφιλο από τα δεσμά τής κολάσεως.

.....Πολλά παρόμοια περιστατικά αναφέρονται στους βίους των οσίων και θεοφόρων Πατέρων πού με τις προσευχές και τις δεήσεις βοήθησαν πολλούς. Και ακόμη περισσότερα μπορούν να λεχθούν και να γραφούν από τους σημερινούς λειτουργούς τού Υψίστου, πού με τις Λειτουργίες μπορούν και βοηθούν ψυχές κεκοιμημένων χριστιανών.

.....Χρόνος τελέσεως των μνημοσύνων

.....Πότε όμως πρέπει να τελούνται;

.....Οι Αποστολικές Διαταγές μας αναφέρουν ότι πρέπει να τελούμε μνημόσυνα την 3η μέρα, την 9η, την 40ή, και στο χρόνο.

.....Ο αγ. Ισίδωρος ο Πηλουσιώτης αναφέρει ότι τελούνται την τρίτη ημέρα εις ανάμνηση της τριημέρου Αναστάσεως του Κυρίου. Την 9η ημέρα εις τύπων των αγγελικών δυνάμεων. Την 40ήν σύμφωνα με τον παλαιών τύπων, διότι και οι Ιουδαίοι όταν απέθανεν ό Μωυσής τον πένθησαν για σαράντα μέρες.

.....Ο Συμεών Θεσσαλονίκης στα τριήμερα και στα εννιάμερα βλέπει άλλο συμβολισμό: «Τα τρίτα τελούνται υπέρ του κεκοιμημένου, διότι ο άνθρωπος δια της αγίας Τριάδος έλαβε το είναι και διότι μεταστάς θέλει αλλοιωθεί και θέλει φανεί εις το αρχαίων καλλώπισμα, εις το οποίον ητο προ της παραβάσεως ή και εις καλλίτερων ίσως. Τα ένατα διά να συνταχθεί το πνεύμα του ως αυλον, και τής ίδιας φύσεως μετά των αγγέλων... Τα δε τεσσαράκοντα δια την του Σωτήρος Ανάληψιν, ήτις έγινε μετά την Ανάστασιν μετά τον αριθμών αυτόν των ημερών, διά να αναληφθεί και αυτός τότε, όταν αναστηθεί... και διά να προϋπάντηση τον Κριτήν...»

.....Στην Ομολογία Μητροφάνους του Κριτοπούλου αναφέρεται, όπως είπαμε παραπάνω:

.....«Ευχόμεθα ονομαστικά για εκείνους που εκοιμήθησαν, την Πρώτη ημέρα, την Τρίτη, την ενάτη, την εικοστή, την τεσσαρακοστή, κατόπι μετά τρεις μήνες, μετά έξι μήνες, και τέλος μετά να χρόνο και όσες φορές θέλουν να το κάνουν αυτό οι

συγγενείς εκείνου πού έφυγε, δεν εμποδίζονται. Κάθε Σάββατο όμως όλου του χρόνου αναφέρονται προσευχές από την Εκκλησία για όλους τούς νεκρούς πού κοιμήθηκαν με ευσέβεια. Και αυτό γίνεται σε όλους τους ναούς. Και κάθε φορά πού προσφέρεται ή Θεία Λειτουργία, Πάντοτε μνημονεύονται και αυτοί».

.....Εκτός από αυτά όμως η Εκκλησία μας έχει και δυο Ψυχοσάββατα στα οποία μνημονεύονται όλοι οι χριστιανοί από αρχής του κόσμου μέχρι εσχάτων.

.....Το πρώτο Ψυχοσάββατο το όρισαν οι Πατέρες την Κυριακή προ της Κρίσεως (Απόκρεω). Αυτή τη μέρα ή Εκκλησία τελεί μνημόσυνα για τα παιδιά της πού πέθαναν σε ξένη γη, είτε στη Θάλασσα, είτε στην έρημο γη αυτούς δεν έχουν γίνει κανονικά μνημόσυνα και έχουν στερηθεί την ωφελεία τους. Οι Θείοι Πατέρες κινούμενοι από φιλανθρωπία όρισαν να τελούνται μνημόσυνα όπερα όλων «των κεκοιμημένων», για να συμπεριλαμβάνονται και εκείνοι πού δεν τούς έγιναν ειδικά μνημόσυνα.

.....Για ποιο λόγω όμως διάλεξαν οι Πατέρες αυτό το Σάββατο; Επειδή θα τοποθετούσαν την επόμενη μέρα τη Δευτέρα Παρουσία τού Χριστού, ταιριαστά μνημονεύουν και τις ψυχές, για να παρακαλέσουν τον φοβερό Κριτή να χρησιμοποιήση τη συνηθισμένη του συμπάθεια και να τις κατάταξη στην απόλαυση πού τις υποσχέθηκε.

.....Το δεύτερο Ψυχοσάββατο το τελεί η Εκκλησία μας εννέα μέρες μετά την Ανάληψη τού Σωτήρος μας Ιησού Χριστού, δηλαδή το Σάββατο προ τής Πεντηκοστής.

.....Στο μνημόσυνο αυτό ή 'Εκκλησία μας μνημονεύει όλους τούς ευσεβείς κοιμηθέντες από Αδάμ μέχρι σήμερα. Προσεύχεται γι' αυτούς και ζητά από το Χριστό πού αναλήφθηκε στους ουραμούς και κάθισε στα δεξιά του Πατρός να τους αξίωση την ώρα τής Κρίσεως να δώσουν καλή απολογία σ' Αυτόν πού Θα κρίνη όλη τη γη. Να παρασταθούν στα δεξιά Του, στη χαρά, με το μέρος των δικαίων και στην φωτεινή τάξη των αγίων. Να γίνουν άξιοι κληρονόμοι τής Βασιλείας και δεν εύχεται μόνο για τούς Χριστιανούς, διότι δεν ήταν κανένας χριστιανός από Αδάμ μέχρι Χριστού, αλλά για όλους τούς ανθρώπους. Στο σημείο αυτό μπορεί να δη κανείς την αγάπη της Εκκλησίας μας για όλο το ανθρώπινο γένος.

.....Τα υλικά

.....Τα πιο αναγκαία για την τέλεση ενός μνημόσυνου είναι:

.....*Η προσφορά άρτου (το πρόσφορον), ο οίνος, το Θυμίαμα, το έλαιον (λάδι) και το κερι, τα οποία πάντοτε προσέφεραν οι πιστοί για την τέλεση της Θείας Λειτουργίας.*

.....Και όλα αυτά διότι η υπόθεσης τού μνημόσυνου είναι στενά συνδεδεμένη με τη Θεία Λειτουργία. Η υπόθεσης του μνημόσυνου δεν είναι μόνον υπόθεσης ανθρώπων, αλλά κυρίως τού Χριστού. Από εκεί θα ζητήσουμε βοήθεια, και αυτή την βοήθεια μπορεί να την προσφέρει μόνον η Θεία Λειτουργία. Τα άλλα πρέπει να

γίνονται, αλλά δεν είναι μνημόσυνα, είναι απλώς ένα Τρισάγιο, μία προσευχή υπέρ αναπαύσεως τής ψυχής τού προσφιλούς μας νεκρού.

.....Γι' αυτό προσφέρουμε στην Εκκλησία την προσφορά, τον οίνων και κατάλογο των ονομάτων για τα οποία προσφέρονται τα δώρα αυτά.

.....Στη μνημόνευση αυτή ιδιαίτερα επιμένει ο Συμεών Θεσσαλονίκης τονίζοντας την μεγάλη ωφελεία πού αποκομίζει ή ψυχή από την τέλεση τις Θείας Λειτουργίας.

.....«Την τρίτη ημέρα», σημειώνει ο Συμεών Θεσσαλονίκης, από την κοίμηση τού ανθρώπου «γίνονται τα λεγόμενα τρίτα, προσφέρουμε εις τον Θεών εκ σπερμάτων σίτου και εκ διαφόρων άλλων καρπών. Τι δε δηλουσών οι καρποί; δηλουσών ότι και ο άνθρωπος σπέρμα είναι και ως καρπός εκ της γης και ότι καταβαλλόμενος εις την ζην τώρα, ως σίτος παλιών με την δύναμιν τού Θεού θέλει έξαναστηθή, και αφού τρόπον τινά αναβλαστήσει εν τω μέλλοντι, τότε τέλειος και ζων θέλει προσεχθεί εις τον Χριστόν, επειδή, καθώς ο παρών καρπός θάπτεται μεν εις την ζην, βλαστάνει δε μετά ταύτα και τελεσφορεί, και αναδίδει πλούσιον τον καρπόν, με τον αυτόν τρόπον και ο άνθρωπος, διδόμενος τώρα εις την γήν ένεκα τού θανάτου, θέλει άναστηθή πάλιν. Λέγει τούτο και ο Παύλος δηλών με το παράδειγμα των σπερμάτων την Ανάσταση».

.....Αυτά αναφέρει σχετικά με τα κόλλυβα και το υλικό πού χρησιμοποιείται, αλλά και το συμβολισμό του ο Συμεών Θεσσαλονίκης.

.....Η παράδοσις αυτή των κολύβων συναντάτε από τα μέσα του 4ου αιώνας. Μέχρι τότε προσέφερε, κατά τα ιερά μνημόσυνα, ψωμί και κρασί με ελιές ή τυρί ή ρύζι. Εκείνοι πού εδέχοντο αυτή την προσφορά ήρχοντο το «μακαρία ή μνήμη αυτού». Γι' αυτό και ελέγοντο «μακαριαί». Απομεινάρια αυτών των εκδηλώσεων είναι τα σημερινά άρτίδια και ο καφές τα οποία προσφέρονται κατά τα μνημόσυνα σήμερα από τούς συγγενείς τού κοιμηθέντος.

.....«Αντί μνημοσύνου»

.....Υπάρχουν μερικοί πού αντί μνημοσύνου κάνουν κάποια δωρεά εις μνήμην τού αποθανόντος, «αντί μνημοσύνου». Άλλο όμως το μνημόσυνο και άλλο η ελεημοσύνη πού μπορεί να κάνει κάποιος. Τίποτε, καμιά ελεημοσύνη δεν μπορεί να αντικαταστήσει την Θεία Λειτουργία, οπού προσφέρεται «ο Αμνός του Θεού, ο αίρων την αμαρτίαν τού κόσμου». Γι' αυτό προσφέρουμε στην Εκκλησία το πρόσφορο και το νάμα, πού μεταβάλλονται σε Σώμα και Αίμα Χριστού.

.....Από αυτό το πρόσφορο θα βγει και ή μερίδα τού κεκοιμημένου, πού τοποθετείται πάνω στο Δισκάριο, δίπλα στις μερίδες των αγίων και των Δικαίων τής Εκκλησίας. Εκεί βρίσκεται και όλη ή Εκκλησία, ή Στρατευομένη και ή Θριαμβεύουσα.

.....«Είναι μεγάλη τιμή, τονίζει ο Ιερός Χρυσόστομος, να αναφερθεί και το όνομα τού δικού μας εκεί πού βρίσκεται ο Χριστός και ολόκληρη ή Εκκλησία. Διότι πρόσεχε. Αναγγέλλεται τότε το φρικτό Μυστήριο, ότι ο Θεός έδωσε τον Εαυτό του

για τη σωτηρία τής οικουμένης...»

.....Επομένως η μεγαλύτερη και η σπουδαιότερη βοήθεια πού μπορεί να δοθεί σε έναν πού έχει αναχωρήσει από τη ζωή αυτή, είναι αυτή που προσφέρεται με την μνημόνευση τού ονόματος του στη Θεία Λειτουργία.

Αυτό πού δεν μπορούν να το κάνουν τα αγαθά που δίνονται στους φτωχούς, αυτό μπορεί να το κάνει η προσευχή ενός δικαίου. Πόσο περισσότερο ή Θεία Λειτουργία!

.....Ωφελούν τα μνημόσυνα;

.....Κοινή είναι η μαρτυρία των Πατέρων τής Εκκλησίας αλλά και της ίδιας της Εκκλησίας από την πείρα των λειτουργιών της ότι μεγάλη είναι ή ωφέλεια πού προκύπτει από αυτά.

.....Ας δούμε όμως τι λένε οι μεγάλοι Πατέρες για την ωφέλεια πού προέρχεται από τα μνημόσυνα.

.....Αναφέρει ο Ιερός Δαμασκηνός ότι ο Θεός θέλει πολύ να ευεργετούμεθα όλοι από όλους και ζώντας και μετά Θάνατον.

.....Τούς λόγους τού Κυρίου και την φιλόανθρωπη βουλή Του έχουν υπόψιν τους οι θείοι Πατέρες όταν ομιλούν για τα μνημόσυνα και την ωφέλεια που προέρχεται από αυτά. Και όπως δεν γνωρίζουμε και δεν μπορούμε να θέσουμε όρια στην αγάπη του Θεού, στην αγάπη αυτή του Θεού βασιζόμαστε και στην ωφέλεια πού προέρχεται από τα μνημόσυνα.

.....Μεγάλη σημασία δίνει ο ιερός Χρυσόστομος στην προσφορά της αναίμακτης Θυσίας που γίνεται υπέρ των κεκοιμημένων.

.....Αναφέρει σχετικά: *«Δεν γίνονται άσκοπα οι προσφορές για τούς απελθόντες, ούτε οι ελεημοσύνες. Όλα αυτά έχει προστάζει το Άγιο Πνεύμα, διότι θέλει να ωφελούμαστε ό ένας από τον άλλον. Ωφελείται εκείνος από εσένα και εσύ από εκείνον... Να μην αμφιβάλλεις ότι ο νεκρός θα κερδίσει κάποια ωφέλεια...».*

.....Στη συνέχεια παρουσιάζει μεγάλη τιμή τη μνημόνευση τού ονόματος κατά την Θεία Λειτουργία.

.....*«Διότι όπως όταν εορτάζονται τα επινίκια των βασιλέων, τότε εγκωμιάζονται όσοι βοήθησαν στη νίκη, και όσοι βρίσκονται στις φυλακές απελευθερώνονται για την περίπτωση αυτή. Όταν όμως περάσει ο καιρός αυτός, όποιος δεν πήρε χάρη, δεν την παίρνει πλέον. Έτσι και εδώ, κατά την προσφορά της Θυσίας αυτός είναι ο Καιρός για τα επινίκια».*

.....*«Δεν νομοθετήθηκαν από τούς αγίους Αποστόλους χωρίς λόγω οι ευχές για τούς απελθόντες κατά την διάρκεια τής προσφοράς του φρικτού μυστηρίου της Θείας Λειτουργίας. Γνώριζαν ότι προκύπτει μεγάλο κέρδος και πολύ ωφέλεια γι' αυτούς. Όταν ένας ολόκληρος λαός υψώνει τα χέρια του σε προσευχή και μαζί με όλο το Ιερατείο προσφέρουν τη φρικτή θυσία, πως να μην πετύχουμε με τις ικεσίες μας την θεϊκή ευσπλαχνία; Αλλά αυτό αφορά τούς απελθόντας πιστούς».*

Ο Συμεών Θεσσαλονίκης ακολουθώντας την αποστολική παράδοση γράφει:

«Κανένα άλλον δεν είναι τόσο ωφελίμων εις τον κεκοιμημενον, μήτε τόσης ευφροσύνης αίτιον και φωτισμού και ενώσεως προς τον Θεόν, καθώς αυτό διότι αυτό το ίδιον Αίμα τού Κυρίου είναι εκείνο το οποίον χύνεται υπέρ ημών των αχρείων εις αυτήν την θυσίαν, και αυτό το ίδιον θείον Σώμα είναι εκείνο το οποίον θυσιάζεται επάνω εις το άγιον θυσιαστήριον».

Ο άγιος Γρηγόριος Νύσσης «επωφελές και θεάρεστον» χαρακτηρίζει το να μνημονεύεται κάποιος την ώρα τής τελέσεως τής θείας Λειτουργίας.

Ο άγιος Κύριλλος Ιεροσολύμων χαρακτηρίζει «μεγίστην την όνησιν», πάρα πολλή μεγάλη την ωφέλεια πού Προέρχεται από την προσευχή αυτή.

.....Και ο άγιος Αθανάσιος αναφωνεί: «Και αν ακόμη στον αέρα πεθανη ο ευσεβής, μη διστάσης να προσφέρεις γι' αυτόν λάδι και κερι. Διότι αυτή την Προσφορά την δέχεται ο Θεός και ανταποδίδει την ωφέλεια».

.....Και όπως όταν κάποιος πατέρας έχει άρρωστο παιδί και αυτό δεν μπορεί να προσφέρει για τον εαυτό του στο ναό λάδι και κερι και θυμίαμα, και αντί γι' αυτό τα προσφέρει ο πατέρας του, και την προσφορά αυτή την δέχεται ο Θεός το ίδιο συμβαίνει και με την περίπτωση των νεκρών: Επειδή αυτοί δεν έχουν πλέον το σώμα για να μπορέσουν να βοηθήσουν τον εαυτό τους, τους βοηθούν με τις προσφορές που κάνουν για χάρη τους οι φίλοι και συγγενείς τους.

.....Γι' αυτό δεν πρέπει να παραλείψουμε τα ιερά μνημόσυνα. Ιδιαίτέρως όμως πρέπει να μνημονεύονται τα ονόματα κατά την χωράν της φρικωδέστατης θυσίας, διότι αυτή μας δόθηκε για τον σκοπό αυτό.

.....Πώς ωφελούν;

.....Πώς όμως ωφελούν; Το πράγμα είναι μυστήριο. Δεν μπορεί να το ερμηνεύσει ο ανθρώπινος νους. Το 1652, όπως αναφέρθηκε παραπάνω, συγκροτήθηκε στα Ιεροσόλυμα Τοπική Σύνοδος Πατριαρχών, όπου μελετήθηκε και το θέμα αυτό. Αυτό δείχνει ότι το θέμα των μνημοσύνων δεν είναι μία παροννυχίδα. Κατέχει κάποια θέση σημαντική μέσα στην Εκκλησία μας.

.....Το συμπέρασμα ήτο:

.....*Το ότι ωφελούνται το πιστεύουμε και το γνωρίζουμε. Το πώς όμως και πότε, αυτό ανήκει στην κρίσι τού Δίκαιου Θεού.*

.....Σημειώνει χαρακτηριστικά και ο πολύς Ανδρούτσος στη Δογματική του:

.....*«Ως δεν δυνάμεθα να καθορίσωμεν πώς ο Θεός, ο διέπων τον κόσμων καθορισμένους νόμους, προσδιορίζεται υπό τίνος ευχής και επεμβαίνει τής πορείας των φυσικών και των ανθρωπίνων πραγμάτων, ούτως αδύνατον να κατανοήσομε πώς αι ευχαί ώφελούσι τούς κεκοιμημένους».*

.....Ποιους ωφελούν και ποιους δεν ωφελούν

.....Ωφελούν

.....Όταν γίνονται εν πίστη και εύσεβεία.

.....Όταν οι νεκροί είναι δεκτικοί τού Θείου ελέους.

.....Όταν η πλήρωσης των δεήσεων δεν αντιβαίνει στην Θεία δικαιοσύνη και αγαθότητα.

.....Δεν ωφελούν

.....Όταν ο άνθρωπος απωθεί την Θεία χάρη και γίνεται σατανικός και αμετανόητος.

.....Για εκείνον πού έφυγε τελείως αμετανόητος δεν υπάρχει κάποια μεγάλη ωφελεία από τα μνημόσυνα. Το ότι όμως και εκείνος μπορεί να βρει κάποια αναψυχή είναι ομολογημένο αυτό από τούς Πατέρες τής Εκκλησίας.

.....Για αυτόχειρες, μη ψυχασθενείς βέβαια, δεν μπορούμε να κάνουμε μνημόσυνα.

.....Καθώς και για τούς αιρετικούς πού βρίσκονται εκτός Εκκλησίας.

.....Εκείνοι πού έζησαν εδώ χριστιανικά και δεν μπόρεσαν να τελιωθούν έχουν πολύ μεγάλη ωφέλεια από τα μνημόσυνα. Πόση δε γνωρίζουμε. «Μη αμφέβαλλε ότι καρπώσηται τι χρηστόν», τονίζει ο Ι. Χρυσόστομος.

.....Πόση όμως είναι ή ωφέλεια αυτή και μέχρι ποίου σημείου φθάνει δε μπορούμε να το γνωρίζουμε. Εκείνο πού γνωρίζουμε και πού τονίζεται από τούς Πατέρες τής Εκκλησίας είναι μεγάλη ωφελεία πού προκύπτει από τα μνημόσυνα για εκείνους πού δεν έφυγαν τελείως αμετανόητοι.

.....Γράφει ένας σύγχρονος εκκλησιαστικός συγγραφέας: «Γνωρίζω ότι υπάρχουν ηθικά πτώματα στα οποία ενέσεις δεν ισχύουν. Αλλά επίσης γνωρίζω ότι υπάρχουν αμαρτωλοί, και αυτοί είναι οι περισσότεροι, πού μωλωπιστήκαν, αλλά δεν απέθαναν, έπεσαν μεν, αλλά κρατώντας στα χέρια το ξίφος, πού είδαν τις τελευταίες ώρες την ασχήμια τους και ανέμιξαν κάποιο υπόκωφο «μνήσθητι μου, Κύριε» με τα τελευταία τους παραληρήματα. Και ποιος είναι εκείνος που θα υποστήριξη με πείσμα ότι δεν ωφελούν οι δεήσεις των πιστών; Ή μέση κατάσταση των ψυχών είναι κατάστασης εισαγωγική. Κατά την έξοδο της ψυχής από τη ζωή αυτή, έχει γίνει κάποια κρίσις, αλλά ή τελική κρίσις πού θα λαβή η ψυχή την τελική της θέση για την αιωνιότητα, δεν έχει γίνει ακόμη».

.....- Και προσθέτει: «Εφ' όσον η τελευταία απόφασης του κρίτου δεν βγήκε ακόμη, εφ' όσον το κράτος τού Χριστού φθάνει από τα επουράνια και τα επίγεια μέχρι και τα καταχθόνια, εφ' όσον το «πορεύεσθε απ' έμου» δεν ακούστηκε, καλλίτερη στάσης της Εκκλησιάζ είναι η στάσης τής δεήσεως, τής προσευχής υπέρ των νεκρών αυτής».

.....Η περίπτωση των βαρέως αμαρτανόντων

.....Τι όμως με τις περιπτώσεις εκείνες κατά τις οποίες υπάρχουν άνθρωποι που έφυγαν τελείως αμετανόητοι δεν πρόλαβαν να ετοιμασθούν καθόλου;

.....Η απάντησης του λόγου του Θεού είναι σαφής. Το ίδιο και η διδασκαλία των Πατέρων της Εκκλησίας μας, οι οποίοι τονίζουν καθαρά ότι η παρούσα ζωή αποτελεί το στάδιο του αγώνος, η μέλλουσα τής ανταποδόσεως.

.....Τονίζει χαρακτηριστικά ο ιερός Χρυσόστομος:

.....«Ας μη κλαίμε γι' αυτούς πού πέθαναν αλλά γι' αυτούς πού πέθαναν στην αμαρτία. Αυτοί είναι άξιοι για θρήνους και κοπετούς και δάκρυα... Όσο ζούσαν εδώ μπορούσε κανείς να ελπίζει σε αλλαγή και βελτίωση... Δεν μπορεί κανείς να μετανοήσει όταν φύγει από τη ζωή αυτή.

.....Κανένας αθλητής δεν μπορεί να παλαίψη όταν τελειώσουν οι αγώνες και βγει από το στίβο και έχουν σκορπισθή οι θεατές... Όσο είμαστε εδώ μπορούμε σίγουρα να ελπίζουμε. Όταν όμως πάμε εκεί, δεν είμαστε πλέον κύριοι μετανοίας, δεν είναι πια στο χέρι μας ή μετάνοια, ούτε μπορούμε να ξεπλύνουμε τα αμαρτήματα μας. Γι' αυτό πρέπει αδιάκοπα να ετοιμαζόμαστε για την έξοδο μας...».

.....Πλην όμως και σε αυτές τις πιο δύσκολες περιπτώσεις οι Πατέρες τής Εκκλησίας μας δεν μας αφήνουν απαρηγόρητους.

.....Αναφέρει σχετικά για το θέμα αυτό ο Μ. Αθανάσιος ότι οι ψυχές των αμαρτωλών λαμβάνουν κάποια ευεργεσία, «μετέχουν ευεργεσίας τίνος» από την αναίμακτη Θυσία αυτό όμως συμβαίνει «ως μόνος εφίσταται και κελεύει ό ζώντων και νεκρών εξουσιαστής Θεός ημών». Το ζήτημα δηλαδή το αφήνει στη Θεία φιλανθρωπία.

.....Ο Ιερός Χρυσόστομος, μολονότι στο προηγούμενο τεμάχιο ήταν αυστηρός, όταν ασχολήται ειδικά με το θέμα αυτό αποκλειστικά, είναι πιο παρηγορητικός. Τονίζει:

.....«Ας τους βοηθήσουμε όσο μπορούμε «βοηθήσωμεν αυτοίς κατά δύναμιν», έπινοήσωμεν δι' αυτούς τινά βοήθειαν (κάποια βοήθεια), μικράν μεν, βοηθείν όμως δυναμένην». Πώς και με ποιο τρόπο; Και απαντά: Ευχόμενοι και εμείς οι ίδιοι και παρακαλούντες και άλλους να προσεύχονται γι' αυτούς. Με ελεημοσύνες και προσευχές πού θα κάνουμε γι' αυτούς πού έφυγαν στην αμαρτία. Αυτά γίνονται για να λάβουν οι κεκοιμημένοι κάποια παρηγοριά, «παραμυθιών τινά». Διότι, αν τα παιδιά του Ιώβ τα καθάριζε ή θυσία του πατέρα τους, γιατί αμφιβάλλεις ότι κερδίζουν κάποια ωφέλεια οι νεκροί μας από τις προσευχές και τις ελεημοσύνες πού κάνουμε γι' αυτούς;

.....Μάλιστα ο άγιος Κύριλλος Ιεροσολύμων είναι ακόμη πιο εντυπωσιακός και πιο παρηγορητικός, Θα λέγαμε, στο θέμα μας ακόμη και από τον άγιο Ιωαννη τον Χρυσόστομο.

.....Σε μία ερώτηση πού του υποβλήθηκε στο «*Τι ωφελείται ή ψυχή πού έφυγε με τα αμαρτήματά της από τον παρόντα κόσμος;*» απαντά με ένα παράδειγμα. Φαντάζεται βασιλιά ο οποίος εξόρισε υπηκόους που επαναστάτησαν εναντίον του. Στον βασιλιά αυτόν παρεμβαίνουν ενδιαφερόμενοι, φίλοι των εξόριστων, οι οποίοι

αφού πλέξουν τον στέφανο τον προσφέρουν στο βασιλιά «υπέρ των εν εξορίας».

.....Και ερωτά ο άγιος: Ο βασιλιάς, δεν θα υποχώρηση στις επιμονές αυτές παρακλήσεις ώστε να δόση στους εξόριστους του «άνεσιν των κολάσεων;»

.....Κατά παρόμοιο τρόπο, συνεχίζει, όταν και μείς προσφέρουμε στον Θεό δεήσεις υπέρ των κεκοιμημένων, και αν ακόμη αυτοί είναι αμαρτωλοί, δεν πλέκουμε και δεν προσφέρουμε στέφανων αλλά «Χριστον εσφαγιασμενον υπέρ των αμαρτημάτων προσφέρομεν, ζητούντες και λαμβάνοντες συγγνώμην» από τον φιλόανθρωπο Θεό γι' αυτούς και για μας. Ποιος όμως μπορεί να γνωρίζει από εμάς ποιος έφυγε εν μετανοία και ποιος όχι; Ποιος μπορεί να ισχυρισθεί ότι είναι καρδιογνώστης και να προδικάσει κάποιον από τούς συνανθρώπους μας; Πού γνωρίζουμε τι. έγινε από το διάστημα τής γέφυρας μέχρι το ποτάμι, να διάστημα αρκετό για να πει κάποιος ένα «μνήσθητί μου Κύριε;». Το σχέδιο τού Θεού μας απαγορεύει να κρίνουμε οποιονδήποτε άνθρωπο. Εμείς ας κάνουμε ότι μπορούμε, ας βοηθήσουμε τούς ανθρώπους μας κατά δύναμιν, και τα αλλά ας τα αφήσουμε στην αγάπη και την φιλανθρωπία του Θεού, ή οποία όρια δεν έχει. Γι' αυτό και ή 'Εκκλησία μας δεν προδικάζει κανένα, αλλά προσφέρει την αγάπη της σε όλα της τα μέλη της.

Ως απόδειξη τής ωφελείας από τα μνημόσυνα αυτών πού έχουν πεθάνει με βαριά αμαρτήματα ή έχουν κάποιο δεσμό, αναφέρει ο άγιος Νεκτάριος

.Ωφέλειες για τούς ζωντανούς

Αλλά από τα μνημόσυνα έχουμε και άλλες ωφέλειες, που αναφέρονται σε αυτούς που παραμένουν στη ζωή.

Αναπτύσσεται η αγάπη μεταξύ ζώντων και τεθνεώτων.

Η ωφέλεια συνδέεται άμεσα με τη χριστιανική αρετή. Ενισχύεται πίστις στην πέραν τού τάφου ζωή. Ενισχύεται ελπίδα στο έλεος τού Θεού. Κηρύττει την διαρκή παρουσία του Χριστού στον κόσμο. Διδάσκει πώς ο άνθρωπος είναι ούρανοπολίτης. Μεταβαίνει από τη στρατευομένη Εκκλησία της γης, στη Θριαμβευουσα Εκκλησία τού ουρανού. Ω Χριστός εισακούει τις δεήσεις όλων και λυγίζει στις πρεσβείες των Αγίων και τής Θεοτόκου.

Η ελπίδα τής σωτηρίας των χριστιανών δεν χάνεται και μετά τον θάνατο. Παρέχεται συγχώρεση των αμαρτημάτων σε αυτούς πού γίνονται μνημόσυνα εισακούοντας ο φιλόανθρωπος Θεός τις δεήσεις της Εκκλησίας μας. Ή οριστική απόφαση τού Θεού για την μέλλουσα αμοιβή η τιμωρία δεν εκδόθηκε ακόμη αυτή επιφυλάσσεται για την Δευτέρα και Φρικτή Παρουσία. Μέχρι τότε η Εκκλησία μπορεί να αναπέμπει δεήσεις και ικεσίες για τα μέλη της. Όπως στη στρατευομένη 'Εκκλησία αυτοί που βρίσκονται σε εκκλησιαστική τιμωρία για τις αμαρτίες πού διέπραξαν, στερούνται τα Θεία μυστήρια, έτσι και στην Θριαμβεύουσα, αυτοί πού πέθαναν με τις αμαρτίες είναι μακριά από τούς αγίους και τούς δικαίους.

.Αναπτύσσεται η φιλαδελφία. Ανακουφίζονται οι ζώντες και θλιβόμενοι για τον

θάνατο τού προσφιλούς των προσώπου. Διότι ο θάνατος είναι πικρός, δημιουργεί θλίψη αφόρητη. Χωρίζει απότομα προσφιλείς. Ή προσευχή και το μνημόσυνο είναι ο μόνος τρόπος επικοινωνίας μαζί τους. Δεν υπάρχει άλλος τρόπος επικοινωνίας με τα προσφιλή μας πρόσωπα. Γίνεται ανάμνηση τού θανάτου. Ενθύμηση τής ματαιότητας τού κόσμου και των πραγμάτων αυτού. Παρακίνησι προς την αρετή και την ενάρετη Πολιτεία. Ενθάρρυνση για ευεργεσίες και αγαθοεργίες.

Έτσι, τονίζει ο ιερός Δαμασκηνός, «ο Θεός βούλεται ίνα υπ' αλλήλων οι πάντες ευεργετούμεθα και ζώντες και μετά θάνατον», αφού προσφέρουμε Χριστόν «έσφαγιασμένον υπέρ των ημετέρων αμαρτημάτων έξιλεούμενοι υπέρ αυτών και ημών τον φιλόανθρωπον Θεόν», όπως τονίζει και ο άγιος Κύριλλος Ιεροσολύμων. Αλλά αντί να περιμένουμε μετά θάνατον τις ευχές και τα μνημόσυνα άλλων για μάς, δεν θα ήταν καλλίτερα να φροντίζουμε από τώρα για την αθάνατη ψυχή μας, έχοντας στην διάθεση μας όλα τα σωστικά μέσα της αγίας μας Εκκλησίας; Επειδή λοιπόν είναι τόσο αβέβαιη ή ημέρα του θανάτου ας είμαστε πάντοτε έτοιμοι μήπως σήμερα «είμεθα εν τω βίω και αύριον εν τω μνημείω». ότι «πολλοί αυτό το μαρτυρούσι και μάλιστα οι λύόμενοι και μετά θάνατον από τον δεσμόν τής ,τιμωρίας του άφορισμού, ωσάν όπου βλέπομεν διά τών δεήσεων λύονται τα σώματα των».

Πηγές: agioritikesmnimes.blogspot.gr- .egolpion.net